

תאריך עדכון: 04/2020

73-457-01 הקורבנות בראי המשפט

שם המרצה: ד"ר עדה יורמן

סוג הקורס: שיעור

שנת לימודים: תשפ"א סמסטר: א' היקף שעות: 2 ש"ס

א. מטרת הקורס:

הקורס נועד לבחון את מקומו ומעמדו של הקורבן בשיח המשפטי בישראל תוך התייחסות לקבוצות שונות של קורבנות ובהם: קורבנות עבירות פליליות, קורבנות השואה, קורבנות הפרת זכויות האדם.

ב. תוכן הקורס:

המשפט והתרבות אינם שדות נפרדים, החוק והמשפט מושפעים מרוח החברה אך גם משפיעים עליה ומעצבים את דמותה. השיח המשפטי הוא חלק בלתי נפרד מהמציאות החברתית ומשום כך הוא משמש כמראה ממנה משתקפת דמות החברה ובה בעת גם מתעצבת ומשתנה. בשני העשורים האחרונים קולו של הקורבן נשמע יותר ויותר במרחב החברתי בכלל ובשיח המשפטי בפרט. המפגש בין הקורבן והמשפט מתקיים בתחומים שונים ובהם: עבירות מין, עבירות רצח עם, דיכוי פוליטי וכו'. במהלך הקורס נתייחס למפגש בין מערכת המשפט ובין הקורבן במציאות הישראלית תוך התייחסות לתיאוריות מתחום המשפט ומתחום הויקטימולוגיה.

מהלך השיעורים:

הרצאות פרונטאליות תוך שימת דגש על דיון עם הסטודנטים.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת
1	מבוא	Vago, s (2000)
2-3	משפט ותרבות	מאונר, מ' (2009). בן-נפתלי, א' (2003)
4-5	קרבן כמושג חברתי-היבטים תיאורטיים	בן-דוד, ש' (2003), Christie, N. (1986).
6.	המהפכה הקורבנית במשפט הישראלי	חוק זכויות נפגעי עבירה, 2001
7-8	סחר בנשים	עציוני, ל' (2013). השינוי המשפטי בעבירות הסחר בנשים בישראל. העתיד המעשי עובר דרך התיאוריה. <i>שערי משפט</i> , 6, 161-220.
9-10	קורבנות צה"ל במשפט	השילוני-דולב, י', טריגר, צ' (2016). בין רצון המת לבין רצונם של הנותרים בחיים: שימוש בזרע לשם הולדה לאחר המוות, פטריארכייה, פרו-נטליזם ומיתוס המשכיות הזרע. <i>עיוני משפט</i> , ל"ט, 661-706.
11-12	הרשעת חפים מפשע	לרנאו, ח' (2014). הודאות שווא, הרשעות שווא עלי משפט, י"א, 351-398
13	סיכום	

ג. חובות הקורס:

נוכחות בהרצאות
קריאת המאמרים בהתאם להנחיות המרצה
ציון של 60 לפחות בבחינה בתום הקורס.

מרכיבי הציון הסופי:

ציון הבחינה בתום הקורס.

משפט ותרבות

- Vago, S. (2000). *Law and Society*. New Jersey: Prentice Hall. (CH. 8)
- Sutton J. R. (2001). *Law/society: Origins, Interactions and Change*. Thousand Oaks: Pine Press.
- מאוטנר, מ' (2009). שלוש גישות למשפט ולתרבות. דברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, 9 (7), 155-176.
- מאוטנר, מ' (1998). המשפט הסמוי מן העין. אלפיים, 16, 45-72.
- בן-נפתלי, א' (2003). המשפט ומחוזות התרבות. המשפט, 8, 11-15.

הקורבן כמושג תיאורטי

- Holstein, J. A. & Miller, G. (1990). Rethinking Victimization: An Interaction Approach to Victimology *Symbolic Interaction*, 13, pp. 103-122
- Quinney, R. (1972). Who is the Victim? *Criminology*, 10, 309-329.
- Christie, N. (1986). The Ideal Victim. In: E. A. Fattah, *From Crime Policy to Victim Policy*. (pp.17- 30). New-York: Mac
- Van Dijk, J. (2009). Free the Victim: A Critique of the Western Conception of Victimhood. *International Rev. of Victimology*, 16 (1),
- בן-דוד, ש' (2003). ויקטימולוגיה מנקודת מבט הקורבנות. בתוך: מ' חובב, ל' סבה, מ' אמיר (עורכים) *מגמות בקרימינולוגיה: תיאוריה, מדיניות ויישום (775-795)*. ירושלים: ארט פלוס.

הקורבן בהליך המשפטי

- אלמוג, ש' (2009). טראומה, נרטיב ומשפט. בתוך: ש' אלמוג, ד' ביניש, י' רותם (עורכות). *ספר דליה דורנר (143-160)*. נבו הוצאה לאור.
- חוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001.
- פוגץ, ד' (2007). קטינים נפגעי עבירה בראי המשפט: מגמות בחקיקה ובפסיקה. בתוך ד' הורוביץ, י' בן יהודה ומ' חובב (עורכים). *התעללות והזנחה של ילדים בישראל: הנפגעים, אכיפת החוק והמשפט, רפואה, חינוך ורווחה (עמ' 99-151)*. ירושלים: עמותת אשלים.
- ינאי, א' (2005). נפגעי עבירה בישראל: הוצאות כספיות שנגרמו עקב העבירה. *בטחון סוציאלי*, 68, 25-50.

נשים קורבנות סחר

- אלוני-סדובניק, ר' (2013). הסרסור הנסתר: העיתונות הישראלית כחוליה בשרשרת הסחר בנשים- היבטים משפטיים וכלכליים של מודעות פרסום לשירותי זנות. בתוך: א' הרצוג, א' שדמי (עורכות). *בשר ודמים: זנות סחר בנשים ופורנוגרפיה בישראל (19-44)*. חיפה: פרדס.
- דהאן כלב, ה' וכרמי א' (2013). המדינה כסרסור. בתוך: א' הרצוג, א' שדמי (עורכות). *בשר ודמים: זנות סחר בנשים ופורנוגרפיה בישראל (19-44)*. חיפה: פרדס.
- עציוני, ל' (2013). השינוי המשפטי בעבירות הסחר בנשים בישראל. העתיד המעשי עובר דרך התיאוריה. *שערי משפט*, 6, 161-220.
- לבנקרון, נ' (2008). "כסף משלהן" תביעות אזרחיות של קורבנות סחר כנגד סוחריהן: ואף על פי כן נוע ינועו. בתוך: איזמשטדט, מ', מנדלק ג' (עורכים). *העצמה במשפט (451-498)*. תל אביב: אוניברסיטת תל אביב.

דהאן, י' (2004). סחר בנשים בחסות שלטון החוק. *תיאוריה וביקורת*, 24, 9-44.

טריגר, צ' (2009). המשפט הישראלי הוא אחד: דיני המשפחה וסחר בנשים בישראל כשני קצוות של רצף אחד. בתוך: ש' אלמוג, ד' ביניש, י' רותם (עורכות). *ספר דליה דורנר* (364-395). נבו הוצאה לאור.

חללי צה"ל בשיח המשפטי

סומך, ל', טרגש, א' (2007). [על השיקולים להכרה במעמד הסבות. הארת הדין, ד \(2\), 168-187.](http://weblaw.haifa.ac.il/he/Journals/lawatch1/lawatchF/gilionD/sv.pdf) נגיש דרך גוגל בקישור <http://weblaw.haifa.ac.il/he/Journals/lawatch1/lawatchF/gilionD/sv.pdf>

השילוני-דולב, י', טריגר, צ' (2016). בין רצון המת לבין רצונם של הנותרים בחיים: שימוש בזרע לשם הולדה לאחר המוות, פטריארכייה, פרו-נטליזם ומיתוס המשכיות הזרע. *עיוני משפט, ל"ט*, 661-706.

קורבנות הרשעות שווא

לרנאו, ח' (2014). הודאות שווא, הרשעות שווא עלי משפט, י"א, 351-398.

סנג'רו, ב' (2014). הרשעת חפים מפשע בישראל ובעולם. תל אביב: רסלינג. (169-224).

וינר, ד' (2004). בעקבות פרשת עמוס ברנס הזכות החוקתית להליך פלילי הוגן. *קריית המשפט, ד*, 169-194.